

الگوی عدالت اجتماعی اسلام

اولین اصلی که در باب عدالت خودنمایی می‌کند، اصل رفتار برابر است. این اصل می‌گوید باید با همه مردم همچون موجودات برابر رفتار کرد.

دومین اصلی که مورد توجه است، اصل تناسب تکلیف با وسع افراد است. افراد ضعیف‌تر تکالیف اجتماعی کمتری پیدا می‌کنند و افراد قوی‌تر تکالیف بیشتری خواهند داشت.

در توزیع خیرات و شرور نمی‌توان میزان تلاش مردم را نادیده گرفت. بنابراین، اصل ملاحظه سعی و تلاش مورد توجه قرار می‌گیرد. مقتضای این اصل آن است که در هنگام پاداش و جزا باید تلاش افراد را به حساب آورد و میزان دستاورد او سنجیده شود.

پس از به دست آوردن میزان دستاورد، می‌توان پاداش هر فرد را تعیین کرد. در اینجا است که باید تناسبی میان میزان دستاورد افراد با پاداش آنها به وجود بیاید.

ملاک بعدی میزان مفید بودن برای دیگران است. اصل رعایت امتیازها و توانایی‌ها می‌گوید اگر امتیازات و مزایای افراد برای جامعه در نظر گرفته نشود در نهایت خود جامعه متضرر می‌گردد.

همچنین نمی‌توان به مشکلاتی که بر اثر بی‌عدالتی‌های گذشته یا دیگر شرایط ناخواسته گذشته برای برخی افراد پدید می‌آید، بی‌توجه بود. بنابراین، رعایت جنبه ایجابی اصل جبران مافات ضروری می‌شود. از سوی دیگر اگر کسانی بهره‌مندی بیشتری از حشاش داشته باشند، مقتضای سلبی اصل جبران مافات این است که در جایی این موضوع رسیدگی شود و از پاداش آنها کاسته گردد.

ملاک دیگر اصل حق بهره‌مندی از حداقل معیشت است. بر اساس این اصل انسان اولاً و بالذات حق حیات و بهره‌مندی از اموری که نیازهای اولیه او را تأمین کنند دارد.

بنابراین، اگر میزان پاداش هر کس را بر مزیت و توانایی او به اضافه دستاوردش منهای محرومیت و بهره‌مندی‌اش تقسیم کنیم، برابر است با همین میزان از دیگر کسان. مسئله بهره‌مندی از حداقل معیشت نیز که برابر است.